

מסתמא רוצים אתם שאנלה לכם קצת סהדת מן החרד, בדרכי כלומר מאספת "חבר הלאומים" שלט. ובנון אספר לכם מעשה ששמעתי לפי עורר "הארץ" בכבודו ובעצמו:

לעורכנו זה — כך הוא מספר — יש יורה קטנה שהחלה ללמד כפר "בראשית". בזמן האחרון ישבה אל השלחן וקראה לפני אביה בקול דם את הפסק הוואשון: בראשית ברא אלהים את השמים והאדמה אד"ג. פתאום הרימה את ראשה הקטן ושאלה בתמימות מאביה: אבא! מדוע לא כתוב גם "דאר-היום"?

ומכיון שאני מדברים בעתון התל-אביבי, נזכרתי בדבר הידיעה הסנסציונלית שבאה בגליונם מיום א' באותיות גדולות של "ותודיענו", כי "צרפת אומרת לתחזיק לתורכיה את עינתב והדוקה מחלב קילר מתרים אהדים". אין אני בקי ב"ב" כעורר העתון הזה, בהלכות הפוליטיקה וביחוד בחכמת הגיאוגרפיה, ואולם נדמה לי כי עינתב שייכת לתורכים זה אד"ב ע שנים, ונמצאת לא במרחק של "קלומתרים אחרים" אלא של יותר ממאה קילומטר.

הוא אשר אמרתי: בראר-היום היתה "קפיצת השורות" בידיעותינו וב"הארץ" ישנה קפיצת-החרד...

ולסוף מעט אסטרונוגיה: בקרוב יופיע על שמי ירושלים "הירח" (בגרטגית) מלונדון דרך מצרים, וכפי הר דעת התוכנית שנהירין להם שביולידרסקיע יהיה "לקוי לבנה", מחמת שזורת לט "שמש" חדשה מעשית-השבטים, כפי רצונו חיקא של מנהיגנו הגדול...

עומות

ואיני חושש כלל, רבותי, למה שיאמרו ויום כי זהו "מאסארי אל-יהוד" (כסף הדדים) מהמת שזה דרכם של שכנינו, יש להם דוקא, "יצר הרע" לכספנו ודירר יום שהם משכירים דוקא לנו ופרקעותיהם שם מוכרים רק לאהב"י — יוכיחו!...

אלא מאי? — ההלפנים שלנו ישתדלו אולי לצוד דגים הרבמזונים במים עכורים? — אי משום האי לא איירי, עד שיתרגלו הבריות להבין שאין כאן הרראד-ממונא חליפה ואפשר להחליף את המטבעות בדינרי כסף וזהב, טבין ותקילין...

ואגם נזכרתי בג'מל פחה שנסע אל שבטי הערבים מעבר לירדן מזרהה וקנה מהם אלפי גמלים לכבוש התעלה במצרים. כשהציע לפניו הפחה העריץ את הנרות התורכים, קם האמיר הבידיאי ואמר בלשונו: א גמל פחה! הכסף של השלטן "עלא-ראסי" (ואגב שם לירה תורכית ניר על ראשו) ואולם הבידואים האלה רוצים מטבע אחת "אילי ברין!" (המצלצלת) ובשעת דבוח דפק באצבעו על השלחן לאות צלצל המטבעות. רוצים הם עבריד — כך אמר לו — "אבראל-אחסאן", כלומר: המטבע בעלת התגיל הרוכב על הסוס, וזהו הגלידה האנגלית וזה, שהיתה ידועה או לבידואים למדי...

וגמל-פחה הביא גמל טעון זהב, לא של פתחי — מתנה כבד של "חיילים אנגלים", טבין ותקילין, וקנה את גמליו שמתו ולפלו אחד אחד לכל אורד וחרד ויר-עילו את איורה הא"י... ואולם, לא זאת מטרת דברי הפצתי רק לאמר לכם, רבותי, כי העיקר הוא לא השם אלא המטבע עצמו, כלומר, שתהיה לנו מטבע ע...

היתה פונה אל צעיר ומבקשת מהו זה? או שני זוזים... או ששני שמא תציע הועדה הכספית לשנוה? גם את החרד נדיא שלנו ולשיר: "דוביני, אבא בשני הר כמונים" (דרהם בלע"ז)...

גם השיללינג — מאו דבר שמהי והערבי שידבר על ה"ש" (במסום שיר ללינג) כאלו לא שלם. ובמסום הלירה המצ-דית יסבל כל יהודי י נ ר וווז כל-שהוא כמו שאומרת חותנתי: עם וועט די נ ע ר ו אין בליצען...

אין אני בקי כל-כך בהלכות הפיננסים, כמו למשל חברי הועדה שלנו, ואין אני יודע כמעט "צורת מטבע", ואולם לאחר ששמעתי בדרכי, "מה עמא דבר", חושב הנני, לפי ענין דעתי, כי אהב"י יעשו חשבונם לא על דינרי כסף וזהב אלא פשוט על ה ש ק ל, כמו השיללינג באנגליה. הרובל ברוסיה הקולר באמריקה, ולא עוד יזכירו את הפונט, אלא יגמלו למשל: פלוגי הפקיד העל, הסתדרות הציונית מקבל 400 שקל ולשבו, וארבע מאות שקל ביני ובינך מה היא? והציוני הטוב ישלם מעתה לקרן-היסוד או לקרן-הלאומי או לשתייה יחד — לא שיללינג אף לא "בקע" כאגודת-ישראל שלנו, אלא מחציתה שקל, כמו בימי עורא בבחינת "הדרש ימינו כקדם"!

ויש רואי-נגחות שמנבאים גם להפקעת השערים ע"י המטבעות, וכי גם "הסטנדרט" של החיים יוול בארצנו, ביחוד ב"תוצרת הארץ", ואולם מכיר אני היטב את סוחרינו שיהיו, שהם יודעים ב"ה היטב חכמת החשבון עוד מימי המלחמה וחלופי הליחות לדינרים והשיללינגים לשקלים, וחלואי שלא יטעו חליפה בחש-בונם ליותר, כנהוג...

"הוללינג" לאחד הסוחרים, לשם התרמוניה הרוסית כנראה... * * *

וכדי להתחמם קצת מן הקרירות, ננסה לדבר על ענינים יותר מלהיבים — על המטבעות החדשות שלנו בא"י.

כי אין אדם מהדר אלא מהחרדי לבו, ברוסיה, כמדומני אומרים: "נשותח על י"ש", אם יש מעט משקה או אין — לא דוקא, אבל נעים לדבר על המשקה, ומדברים ומטעימים את המלה "י"ש" בהטעמה מיוחדת, כאלו הוא לפני המדברים על השל-הו, בבקבוק או בכוס, ממש כמו "מאכלי החלב" של שלום-עליכם.

בקצור: הכל הולך וטוב אצלנו בבית-הלאומי, גם דגל עברי יש לנו ב"ב"ח" — וגיירא בעינא דשיטנא! — וגם מטבעות עבריות כמוש: לב עברי מה תבקש עוד? לפי תנאי המנרט תהיינה, כידוע, המטבעות מודפסות בשתי הלשונו: עברית וערבית, אינני יודע מה תהי צורתה של המטבע החדשה בא"י — וי להאי שופרא דבלי בארעא, לשמואל רפאלי שלא זכה להגשים את חלמו! — ואולם לו הייתי אני חבר לעדת המטבעות הייתי מציע להטביע לנו לא זית ולא בית, אלא פשוט: מאזני, בכף אחת ר ישראל יק ובכף השניה הרוד ישמעאל'יק, לשווי המשקל...

את "הגרש" גרשו ב"ה מארצנו — אזא גרש! — אין אנו מסתפקים עוד ב"מלים" של האנגלים, שהחליפו לנו את כל הענין ל"פוזטות" קטנות... ולא יאמר עוד בשעת-הסרלה במוצש"ק: איש חסיד היה ואין לו פרוטה לפוזטה...

חבל שלא רצו שכנינו ל"זוז", כפי הצעת הועדה, וגם לא לקבל "מנה" מהיהודים, מתאר אני לי איך צעירה עדינה, למשל,

בתהתונים וקצרה בעליונים, סרח-העורף ורק שמלתה לעורה, כדרך המשחקות ר"ל, ואולם תשובת המנהל היתה קרה וקצרה, שמנה תחת אפס: — אנו רואנים רק לעולים החדשים, אתם הנכם עסק פרטי — תוכלו לקנות לכם תנורים!...

אתרי המקלחת הצוננת הווי ירדו אנשי האופירה מבל המדרות ישר אל "הסולל" ועוד מוסדות אחרים, הרואנים, כנראה לא רק לעולים החדשים, ואספי מנין שלם של תנורים בוורים אש להבה — מחיה נפשות! ואולם אין מזל לישראל, לא היו רגעים מצעטים ואתא השוטר וככה לנורא, מהשש של דליקה ובעירה על הכמה בשעת המשחק. חבל! לו ידע זאת המנהל במלוניו מראש, כי אז היה בודא' מוותר להם על כל תנוריו, לכבוד האופירה וביחוד לכבוד טוסקה כדי להראות לכהפ"ח ג'יסט יפה מעשה ג'נטלמן...

ומי יודע? אפשר מאד שקרירות זו היא שורמה לאחבת ה ק ר ה של גיוריני, כי זה דרכו ב"ה על הבמה, גם בשמחתו וגם בתזנתו, גם באחבתו ואפילו במיתתו — אותן הפנים ואותן הלסתות העקומות בשעת השירה וביחוד אותן קפיצות-החטם לצדדיו ולסרוגיו...

ותיתי לה לטורי-טוסקה, שארכובותיה רעדו ושניה דא לרא נקשו מרב קוד וכפור, ושהצליחה בכ"ז להלהיב באחבתה לצייד ולחמם את הקהל עד כדי הוצאת דיהם מכיסיהם למחויאות-כפים רועשת...

וכדי שטובל להרגיש את עצמנו בתוך אטמוספירה אמיתית של ארצות הצפון, זכינו לשמע מבל צד את שפות רוסיה ופז-לניה, ובעידנדא-דידתחא נורק גם מפיו הקדוש של הארמיניסטרטוד שם הכבוד

ו ק ר ח מכאן... ועד שלא תספקתי לקפץ מתוך העגלה, נפגשתי בשני יהודים חדשים מחו"ל שהם רועדים כעלה נרף ממש: בר-רררר! סרררר! ושניהם מתגוללים בטענות על א"י שלנו: — "סטייטש? (הא כיצד?) — הם טוענים ואומרים — הו רמו אותנו פשוט, אמרו לנו כי א"י שלכם היא ארץ תמה, שכלה קיץ, ועובנו "בבית" את ה"חאליוועס" וה"שטייוועל" (המוקים והגרבים) שלנו וגם עובנו את האדרת והאמונה שם ברוסיה עם הפרוות החמות שלנו, ועכשיו הרי קר אצלכם יותר מאשר בכמוסקבה! אומרים כי המי טבריה נקפאו, והרי איראפשר להוציא בשבוע זה אפילו הגה מהפה, כי איך ידברו היהודים אם ידיהם מכיסם מקר?

ואחד מהחלוצים החשובים שלנו אומר לי: שיום שאני בירושלם איני זוכר חורף קשה כזה!...

איך היה אימר שיינקין ו"ל באמריקה? — האקלים של ארץ-ישראל הוא מצוין: בחורף הקר נוסעים למצרים ובקיץ החם נוסעים אל הלבנון — ארץ יקחה היא א"י...

וגדולה הקרירות לא רק בירושלם אלא גם ב"ציון", כלומר על במת האופירה שלנו, ביחוד לאחר תרמת המסך, כידוע. רצו כנתי האופירה לחמם הפעם לא רק את הכיס אלא גם את הבמה, מה עשו? — גודע להם פתאום — איני יודע, כיצד?

— כי במלון יוז דולקים יסידים ששים תנורים לפקידים והלכו לבטח דרכם ישר אל המטולים, כעל גשר ברזל ממש, ובקשו מהם לוותר להם תריסר תנורים רק לשעת אחרות בליל ההצגה. ביתודי, נסו לעורר רחמיו של המנהל על טוסקה המסכנה, שגורף הפעם על שני שרוליה האריכה

מבעד למסוה

ישוריים בהסתכלות

בר-רררר!... נער הייתי וגם זקנתי ולא ראיתי בא"י חרף ק ר ו י ב ש כזה! יושב הנני על האצטבה החמה שעל תנור המטבח וכותב את שעירי זה על בני המעשנה בידים רוערות ממש, כי מה לא יעשה יהודי שבמותי בשביל פרנסה? וחם אנכי פשוט עליכם, רבותי, וביחוד על תל-מידותי ההכיבות, שלא תשארכה הסיושלים בלא ה"עומות" בליל שבת-קדש זו...

ר' עומות יושב לו על התנור ויושב בשמים ישחק ומתענג לראות את בדיותיו לביחוד את מכתה יצוריו — את האדם, שהוא קופא מרב צנה, ותמיד הם כך, האלהים האדירים: מסתתרים בחביון עום, מתבססם בשבעים ושבעה ענני שלג וסרח ומפקירים את העולם.

ובכ"ז אין לי חליפה תרעומת על בורא העולם, מהמת שיודע אנכי כי לא ממני באת לנו כל הצרה הווי אלא מהם, מאנשי 'רוסיה' — כפי שבאר לי אמש יהודי מקומי בנסענו יהר בעגלה משער-יפו — שהביאו עמם את הקר מ"בלאר מסקוב" לזה המקום, ומי יודע מה יהיה עוד אם תגבר העלייה?...

— הו זהו אסון ממש! — טוען עמי היהודי הזה בלשונו המזרחית — אומרים כי בליפה הווי היה שמנה ננד אפס (במדהם, כמובון), ובבקר ראיתי והנה הכל הפך לבן, כל המים נקפאו ונשארו ק ר ח מכאן

עומות * * *